

यहाँ से काटिए

प्रश्न पत्र को खोलने के लिए यहाँ फाड़ें

यहाँ से काटिए

Sl.No. :

नामांक	Roll No.
<input type="text"/>	<input type="text"/>

No. of Questions – 23

VU-53-Nim. Dar.

No. of Printed Pages – 7

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2023

VARISHTHA UPADHYAYA EXAMINATION, 2023

निम्बार्क दर्शनम्

समय : 3 घण्टे 15 मिनट

पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्य निर्देशाः

- 1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्याः।
- 2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः।
- 3) प्रत्येकस्य प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायां एव देयम्।
- 4) प्रत्येकस्य प्रश्नभागस्य उत्तरं क्रमानुसारमेव एकत्र एव लेखनीयम्।

खण्ड-अ

1) निम्नाङ्कित प्रश्नेषु उत्तर (अ), (ब), (स), (द), एषु एकं उत्तरं उत्तर पुस्तिकायां लिखन्तु। [12×1=12]
बहु विकल्पात्मकाः प्रश्नाः

i) वेदान्त-दश-श्लोकी ग्रन्थस्य निर्माता कः ?

अ) रामानन्दाचार्यः	ब) निम्बार्काचार्यः
स) शंकराचार्यः	द) रामानुजाचार्यः

ii) द्वैताद्वैतविवेकाख्य ग्रन्थस्य निर्माता अस्ति।

अ) वासुदेव शरण उपाध्यायः	ब) निम्बार्काचार्यः
स) पं. भगीरथ का मैथिलः	द) श्री हरिव्यास देवाचार्यः

iii) श्री मन्निम्बार्काचार्य सम्प्रदायस्य प्रमुखपीठस्य पीठाधीश्वरः वर्तमाने अस्ति।

अ) श्री हरिव्यास देवाचार्यः	ब) श्री श्यामशरण देवाचार्यः
स) श्री राधा सर्वेश्वर शरण देवाचार्यः	द) श्री राघवाचार्यः

iv) श्री निम्बार्काचार्यपीठस्य प्रधान पीठं राजस्थाने अस्ति।

अ) श्री निम्बार्क तीर्थे	ब) जयपुर नगरे
स) उदयपुर नगरे	द) जोधपुर नगरे

v) निम्बार्कसम्प्रदायस्य प्रमुख उपासना कस्यदेवस्य अस्ति।

अ) रामचन्द्रस्य	ब) श्री राधाकृष्णौ
स) श्री शंकरस्य	द) ब्रह्मादेवस्य

vi) श्री निम्बार्कदर्शनस्य प्रमुख सिद्धान्तः अस्ति।

अ) अचिन्त्यभेदाभेदः	ब) अद्वैतः
स) स्वाभाविकद्वैताद्वैतः	द) विशिष्टाद्वैतः

vii) आद्याचार्य भगवत्निम्बार्काचार्यः श्री हरेः कः आयुद्यः अवततारः।

अ) प्रियआयुद्यचक्रराजसुदर्शनस्य	ब) शंखावतारः
स) गदावतारः	द) यद्यावतारः

viii) शरणागतभक्तानां कृते साधनसाध्यरूपेण आश्रयणाय पदार्थत्रयं अस्ति।

अ) जीवः, प्रकृति, परमात्मा च	ब) कर्म-ज्ञान-भक्तिश्च
स) ज्ञान-तर्क-आलोचना च	द) जगत्-स्वर्गः नरकश्च

ix) निम्बार्कदशश्लोक्यां कति विशेषणानि गणितानि सन्तिजीवस्य।

अ) सप्तः	ब) पञ्चः
स) षट्	द) चत्वारि

x) निम्बार्क द्वैताद्वैत प्रस्थाने चित् पदार्थेन सूचितं अस्ति।

अ) प्रकृति-प्राकृत-नियामकः
ब) त्रिगुणात्मक परिणामः
स) जीव-अणु-अनन्त-सच्चिदानन्दस्वरूपः विभुज्ञानधर्मी
द) योगस्य

xi) निम्बार्क सम्प्रदाये तिलकस्य संज्ञा अस्ति।

अ) उर्ध्वपुण्ड्रः	ब) त्रिपुण्ड्रः
स) बिन्दुः	द) औंकारः

xii) कस्य कृपातः जीवः मापयामुक्तो भवति।

अ) जगतः	ब) अकारणकरूणावरूणालयः भगवतः
स) मापया	द) ज्ञानेन

2) षड् प्रश्नानां रिक्तस्थान पूर्तिः करणीया। -

[6×1=6]

- i) अणुं हि प्रतिदेहभिन्तम्।
- ii) व्यूहाङ्गिनं परं वरेण्याम्।
- iii) सर्वं हि यथार्थकम्।
- iv) तथापि शरणं मे भविष्यति।
- v) न वा समानाधिकरण्य विरोधः।
- vi) जन्मकर्मगुणरूपयोवनं कवयो वदन्ति हि।

3) सर्वेप्रश्नाः समानाङ्काः

[12×1=12]

- i) ज्ञानस्वरूपमिति जीवस्य प्रथम विशेषणे कस्य व्यावृत्तिः विहितः।
- ii) अघटनघटना परीपसीमापयाबद्धः जीवः कस्य कृपातः मुक्तो भवति ?
- iii) अचेतनं कतिविधं ? नामानि अभिधेयानि ?
- iv) निम्बार्क सम्प्रदाये परमभावुकाः भक्ताः वैष्णवाः कस्य उपासनां करोति।
- v) कर्मात्मिका अविद्यानिवृत्तये प्रतिदिवसं अहर्निशंकस्य उपासना करणीया।
- vi) प्रेम लक्षणा भक्तिः कतिविधः ? नामान्यपि लेखनेयानि ?
- vii) द्वीत पदार्थ लक्षणं कः ?
- viii) निम्बार्काचार्यमतेसिद्धान्तः कः ?
- ix) प्राकृत स्वरूपं किम् ?
- x) ईश्वर पदार्थः कः ?
- xi) निम्बार्कसम्प्रदाये भेदाभेदस्वरूपं कुथ वर्तते ?
- xii) पद्यपादाचार्यानुसारं चिद्धनस्य विचियता काः ?

लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः -

[13×2=26]

- 4) सूक्ष्मशरीर कति अवयानि? उपस्थापयत्।
- 5) जीवोपरि सुदृढामापाया आवरणं कथं भवति।
- 6) दैवीमाया दुरत्यया जीवात्मा एनां कथं तर्तुं शक्यते।
- 7) बद्धजीवाः कतिविधः? उपस्थापयत्।
- 8) भक्ति ज्ञानप्रपत्ति रूपेणसाधन सम्पन्न कथं श्री हरिं प्राप्नोति?
- 9) मुक्तात्मा जीवः दिव्य घाम्निगते किं करोति?
- 10) अचेतनपदार्थ उपस्थापयत्।
- 11) वैराग्य लक्षणं निरूपयत।
- 12) जीवस्य अष्ट प्रकारकत्वं निरूपयत।
- 13) चतुर्दशभुवनात्मकं जगत् कथं कालाधीनम्?
- 14) स्वाभाविक द्वैताद्वैत सिद्धांत मनसि निधाय राधाकृष्णे कथं स्तोति गन्थकारः।
- 15) मुमुक्षवः कतिविधाः उपस्थापयत्।
- 16) ब्रह्मनि गुणशक्त्या दिक् कथं स्वाभाविकं प्रतिपादितम्?

दीर्घ-उत्तरीयः निबन्धात्मकाः प्रश्नाः

[4×3=12]

17) वेदान्तदर्शश्लोकी ग्रन्थस्य वर्तमानपरिप्रेक्ष्ये किं प्रयोजनम्?

अथवा

जिज्ञासुभक्तानां कल्याणाय किं साधनम्?

18) भगवत्श्रीकृष्णस्य बालक्रीडामपि कथं आनन्दं दायपति?

अथवा

एकां श्री कृष्णस्य गोचारन लीलां लिखत।

19) उदुम्बरं संहितायां श्रीराधाकृष्णस्य सर्वथा ऐक्यं कथं प्रदर्शितम्।

अथवा

श्री राधाकृष्णस्य युगतस्वरूपं सम्प्रदायानुसारं लिखत।

20) द्वैताद्वैत सिद्धान्तानुसारं भेदाभेदपदार्थानां प्रतिपादनं कुरुत।

अथवा

द्वैताद्वैत सिद्धान्तं सम्प्रदायानुसारं निरूपयत।

दिर्घ-उत्तरीय निबंधात्मक प्रश्नाः

[3×4=12]

21) जीवस्वरूपं उपस्थात्।

अथवा

माया स्वरूपं निरूपयत।

22) वेदान्तदशश्लोक्यानुसारं ब्रह्मस्वरूपं प्रतिपदयत।

अथवा

भक्तिस्वरूपं निम्बार्कसिद्धान्तानुसारं निरूपयत।

23) अर्थपञ्चकं यथाशस्यं विवेचयत।

अथवा

शास्त्रप्रमाणैः परमात्मतत्त्वं निरूपयत।

DO NOT WRITE ANYTHING HERE